

Tal
av Islands president
Guðni Th. Jóhannesson
vid mottagning till ära för Sveriges konung
HM Carl XVI Gustaf

Moderna Museet, Stockholm
18 januari 2018

Ers majestät,
ers kungliga högheter,
statsråd
och andra ärade gäster!

Min hustru och jag trivs mycket bra här i Sverige! Vi har blivit väl omhändertagna. Svenskarna är mycket artiga och lättsamma att umgås med. Egentligen är vi som en stor familj, vi folk som har bott i Norden sen urminnes tider. Visst har varje stat och varje nation sin särprägel, men det finns så mycket gemensamt – dock inte språket: I väster talar grönländarna sitt språk; i öster har vi finnarna med sin finska, i norr samerna, och söderifrån och ännu längre bort ifrån har många flyttat till oss i Norden, med främmande tungomål. Ändå finns de besläktade nordiska språken kvar. Hemma på Island är danska ett obligatoriskt skolämne, och när vi islänningar ska språka med skandinaver tycker vi oftast att det är bäst att plocka fram skoldanskan eller prata ett slags ”blandinaviska”.

Ställd inför den uppgiften har jag själv kommit fram till att det är bäst att uttala orden så nära min älskade isländska som det bara är möjligt, att överösa er med alla dessa olika *r* och *þ* och *l*, och på något sätt blir man ändå förstådd – hoppas jag! Om vissa andra i Norden kan man däremot säga att förutsättningen för att vi ska kunna förstå dem är att de låter bli att tala så som de gör därhemma hos sig. Det var för ganska många år sen, på ett sammanträde i Nordiska rådet, som de finska representanterna hotade att lämna lokalen om inte våra vänner på andra sidan Öresund övergick till att tala långsammare och tydligare. Konsonanterna låg så långt ner i kroppen att inget annat hördes än vokalklanger med olika tonhöjd. Danskarna lovade bot och bättring.

Allt börjar ju med samarbete och ömsesidig hänsyn. Sen gäller förstås om Nordiska rådets sammanträden precis som om andra slags möten att den som inte

begriper allt inte nödvändigtvis går miste om särskilt mycket. Hemma på Island har vi ett gammalt talesätt: ”Säg något nyttigt, eller tig.” Jag har insett att vi islänningar har rykte om oss att vara ordkarga, och det har vi absolut gemensamt med våra vänner finnarna.

Ers majestät! Här kommer en kort anekdot som kan bekräfta den saken. Det hände sig i slutet av förra århundradet att en av våra unga författare bjöds in till en isländsk kulturvecka här i Stockholm. Kungen hade ordnat en mottagning, ville givetvis vara artig mot sin gäst och inledde ett samtal med honom:

Kungen: ”Min herre är författare?”

Författaren: ”Ja.”

Kungen: ”Och vad skriver Ni?”

Författaren: ”Böcker.”

Kungen: ”Och vad handlar de om?”

Författaren: ”Allt möjligt.”

Så slutade det samtalet, men i god stämning trots allt, hävdas det. Jag sade ju att vi islänningar verkligen inte anses vara särskilt pratglada. Nationalkarikatyror kan vara underhållande, även om vi givetvis måste akta oss för generaliseringar.

Kära gäster! Under andra hälften av sjuttonhundratalet gav sig en ung svensk biskopsson, Uno von Troil, ut på en resa till Island, han reste vida omkring och skickade hem underhållande beskrivningar av landet och folket. Tillåt mig att citera ett stycke från hans skrivelser:

Til Herr Kongl. Bibliothekarien Gjørwell, d. 22. Jan. 1773:

”kastandes ankar vid Bessestedr den berömde Sturlessons boställe [där ligger nu den isländske presidentens residens]. Vi tyckte oss här, likasom i en ny värld. ... Oagtadt således nästan intet land gifves, som blifvit så litet gynnat af naturen, och hvar den öfver alt visar sig så hisklig. ... Folket är genomgodt och ärligt, men ... så trumpna, at jag påminner mig ganska sällan sett dem skratta.”

Men, mina kära svenskar, är inte också detta någonting vi har gemensamt? I en nypublicerad vetenskaplig artikel om den svenska historien och svenskarnas självbilder läser jag att ni, kära värdar, beskriver er själva som ett stillsamt och blygt folk som alltid söker kompromisser – och ska man beskriva svenskarna med ett ord finns det bara ett som kan komma ifråga. Danskarna har gjort sitt ”hygge” världsberömt; ni svenskar har ”lagom”: inte för mycket, inte för lite, det ska räcka åt alla, och ingen ska sätta sig på sina höga hästar.

Och ändå utmärker ni er, ha framgång inom vetenskap och konst, för att inte tala om idrott. Vårt herrlandslag i fotboll har också tagit sig till finalen i VM i Ryssland: Så vi ses där i sommar!

Men tillbaka till Uno von Troils brev. Till fru S. Carlsson i Göteborg, den 20 mars 1774: ”Ehuru man ej kan hafva stor vällust af at tänka på Isländarens mat-

tilredning ...” Jag bestämmer mig just precis nu för att inte läsa längre än så men hävdar utan att tveka och utan att rodna att mycket har förändrats under årens lopp, och därtill att vi inom kort ska få njuta av hemlandets läckra delikatesser som trollats fram av isländska mästerkockar – och sist men inte minst att till det som lockar de utländska turisterna till Island nu för tiden hör alla de otaliga och utmärkta restauranger som finns över hela landet. Von Troil lät sig väl smaka av *beinastrjúgur*, men den rätten står inte längre på bordet hos oss – det vill säga ben av nöt, får eller torsk som kokats i vassla tills de mjuknat och därefter satts på jäsning – för att till slut ätas med mjölk.

”Lagom” är ordet! Jag ber alla att höja sina glas för att dricka Ers majestäts och den svenska kungafamiljens skål, och för svenska folkets välgång och lycka.